

Οδηγία για τα Διπλώματα Ευρεσιτεχνίας Λογισμικού: Αίτηση για επανέναρξη της συζήτησης στο Συμβούλιο

16 Ιουλίου 2004

Οδηγία για τα Διπλώματα Ευρεσιτεχνίας Λογισμικού: Αίτηση για επανέναρξη της συζήτησης στο Συμβούλιο

Περιεχόμενα

Οδηγία για τα Διπλώματα Ευρεσιτεχνίας Λογισμικού: Αίτηση για επανέναρξη της συζήτησης στο Συμβούλιο.....	1
Παράρτημα Α Ψεύτικοι περιορισμοί στην πρόταση του Συμβουλίου.....	3
Παράρτημα Β Σύντομη εισαγωγή και ιστορικό.....	6
Παράρτημα Γ Σχετικό δελτίο τύπου της Ένωσης Πληροφορικών Ελλάδας.....	8
Παράρτημα Δ Διαμαρτυρία ενάντια στις πατέντες λογισμικού.....	10

ObjectWeb
Open Source Middleware

PRO
Innova
proinnova.hispalinux.es

HISPA LINUX

AI ASOCIACION DE
INTERNAUTAS

ANSOL

Linux
Mandrake™

16 ΙΟΥΛΙΟΥ 2004

Οδηγία για τα Διπλώματα Ευρεσιτεχνίας Λογισμικού: Αίτηση για επανέναρξη της συζήτησης στο Συμβούλιο

– Επείγουσα ένσταση προς τις εθνικές κυβερνήσεις και τα κοινοβούλια –

Μια ευρεία ένωση εταιρειών και οργανισμών βλέπει με πολλή επιφύλαξη την πρόταση του Συμβουλίου «σχετικά με τη δυνατότητα κατοχύρωσης με δίπλωμα ευρεσιτεχνίας των εφευρέσεων που εφαρμόζονται σε υπολογιστή».

Μας απασχολούν τα εξής:

1. Η συνεδρίαση του Συμβουλίου («Ανταγωνιστικότητα») στις 18 Μαΐου 2004 πέτυχε πολιτική συμφωνία για μια έκδοση της οδηγίας 2002/0047 COM (COD) για τις πατέντες λογισμικού, η οποία έκδοση θα είχε συνέπεια τη χορήγηση, **χωρίς κανένα περιορισμό, διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας για αλγορίθμους και μεθόδους εργασίας στην Ευρώπη**. Υπάρχει γενική συμφωνία μεταξύ οικονομολόγων και επαγγελματιών στο χώρο του λογισμικού ότι ένας τέτοιος θεσμός, που υπάρχει ήδη στις ΗΠΑ, είναι καταστροφικός για την καινοτομία, τον ανταγωνισμό και την ανάπτυξη της οικονομίας που βασίζεται στην πληροφορία.
2. Το προταθέν κείμενο είναι **σχεδιασμένο έτσι ώστε να παραπλανεί τους υπουργούς**

ως προς τις πραγματικές του συνέπειες. Αποτελείται από περιόδους της μορφής «το λογισμικό δεν είναι κατοχυρώσιμο με δίπλωμα ευρεσιτεχνίας, εκτός εάν ... [συνθήκη η οποία μετά από προσεκτική εξέταση προκύπτει ότι είναι πάντα αληθής]». Ψεύτικοι περιορισμοί αυτού του είδους κυριαρχούν στην πρόταση, και ιδιαίτερα στα βασικά σημεία που χρησιμοποιήθηκαν για να πειστούν οι υπουργοί.

- 3. Οι προεδρεύοντες στη σύνοδο του Συμβουλίου για να ωθήσουν τους συμμετέχοντες να αποδεχτούν την πρόταση, χρησιμοποίησαν τακτικές εξαπάτησης, πίεσης και αιφνιδιασμού, πράγμα που καθιστά αμφίβολο ακόμα και το αν η πλειοψηφία που επετεύχθη είναι έγκυρη.** Μπορούμε να πούμε με βεβαιότητα ότι μόνο μια μειοψηφία κυβερνήσεων πραγματικά συμφωνεί με το αποτέλεσμα των διαπραγματεύσεων, αλλά οι αντιπρόσωποι αρκετών κυβερνήσεων παρέβησαν ενδοϋπουργικές συμφωνίες ή ακόμα και παραβίασαν τις οδηγίες από τους ανωτέρους τους.
- 4. Η πρόταση του Συμβουλίου σε μεγάλο βαθμό ταυτίζεται στη διατύπωση και στο πνεύμα με τα κείμενα της Κομισιόν και της Επιτροπής JURI, τα οποία το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο είχε απορρίψει με μια σειρά τροπολογιών.** Οι τροπολογίες του Κοινοβουλίου αντιπροσώπευαν τις απαιτήσεις της μεγάλης πλειοψηφίας των καινοτόμων στο χώρο του λογισμικού και όσων διερευνούν τις πολιτικές καινοτομίας στην ΕΕ, περιλαμβανομένων των συγγραφέων μελετών τις οποίες είχε ζητήσει η Κομισιόν, καθώς και τα μέλη των συμβουλευτικών οργάνων της Ένωσης.
- 5. Το Συμβούλιο αγνόησε και ατέρριψε όλη την εργασία του Κοινοβουλίου και των συμβουλευτικών οργάνων της Ένωσης χωρίς καμιά αιτιολόγηση και χωρίς δημοκρατική εγκυρότητα.** Το κείμενο δεν παρουσιάζεται ως μέσο επίτευξης κάποιου στρατηγικού στόχου, αλλά ως «συμβιβασμός» μεταξύ κυβερνήσεων. Οι διαπραγματεύσεις έγιναν με πέπλο μυστικότητας μεταξύ ανώνυμων υπουργικών στελεχών, οι περισσότεροι από τους οποίους είναι αρμόδιοι για τη λειτουργία εθνικών γραφείων διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας και επομένως είναι μέρος μιας κοινότητας την οποία συμφέρει η απεριόριστη κατοχυρωσιμότητα με πατέντες.

Γι' αυτούς τους λόγους, σας παρακαλούμε:

1. Να ζητήσετε από την Προεδρεία του Συμβουλίου να αφαιρέσει από την ημερήσια διάταξη της επόμενης συνεδρίασης του Συμβουλίου την ψήφιση της οδηγίας για τις πατέντες λογισμικού (2002/0047 COM (COD)).
2. Να αφαιρέσετε αυτό το θέμα από τα χέρια της γραφειοκρατίας που έχει δημιουργηθεί γύρω από τις πατέντες, και να επαναφέρετε πραγματικό πολιτικό έλεγχο και μελέτη των συνεπειών του προταθέντος κειμένου. Ο καθορισμός των αντιπροσώπων στην ομάδα εργασίας του Συμβουλίου θα πρέπει να είναι δημόσιος και να συζητείται (στα κοινοβούλια, όταν επιτρέπεται από το θεσμικό πλαίσιο).
3. Να ζητήσετε από τις άλλες κυβερνήσεις να κάνουν το ίδιο, και να συμβάλετε σε μεταρρύθμιση του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ώστε καταστάσεις σαν αυτήν να αποφευχθούν στο μέλλον.

Οι υπογράφωντες αναφέρονται στην ιστοσελίδα μας¹.

1 <http://swpat.ffii.org/briefe/cons0406/index.en.html>

Παράρτημα Α

Ψεύτικοι περιορισμοί στην πρόταση του Συμβουλίου

Το πιο συχνά χρησιμοποιούμενο ρητορικό κόλπο της πρότασης του Συμβουλίου λειτουργεί ως εξής:

Το [Α] δεν είναι κατοχυρώσιμο με πατέντα, εκτός εαν [ισχύει η συνθήκη Β].

Με προσεκτική εξέταση, προκύπτει ότι η συνθήκη Β ισχύει πάντα.

Λόγω περιορισμένου χρόνου και έκτασης, εξετάζουμε μόνο λίγα αρκετά συζητημένα σημεία του κειμένου ως παραδείγματα. Περισσότερα μπορούν να βρεθούν στη σχετική ιστοσελίδα² του FFII.

Άρθρο 5(2)

Η αξίωση προγράμματος υπολογιστή ως έχει, είτε αυτού καθεαυτού, είτε ευρισκόμενου σε φορέα, επιτρέπεται μόνον εφόσον το πρόγραμμα, όταν φορτωθεί και εκτελεσθεί σε υπολογιστή, σε προγραμματισμένο δίκτυο υπολογιστών ή σε άλλη προγραμματιζόμενη συσκευή, υλοποιεί προϊόν ή διαδικασία που αξιώνεται με την ίδια αίτηση διπλώματος ευρεσιτεχνίας, σύμφωνα με την παράγραφο 1.

Το παρατιθέμενο κείμενο είναι μετάφραση ελαφρώς διαφορετική από την επίσημη μετάφραση του αγγλικού κειμένου, καθότι η επίσημη μετάφραση είναι ανακριβής και δεν βγάζει νόημα.

Η συνθήκη που ξεκινά με «μόνον εφόσον» είναι πάντα αληθής. Οποιοδήποτε πρόγραμμα υπολογιστή μπορεί να αξιωθεί ως «προϊόν ή διαδικασία», και σ' αυτές τις περιπτώσεις η αξίωση μπορεί να αναφέρεται στο πρόγραμμα αυτό καθεαυτό ή «ευρισκόμενο σε φορέα».

Για την ακρίβεια, μια αξίωση της μορφής «πρόγραμμα, που χαρακτηρίζεται από [το ότι κάνει κάποια πράγματα]» θα είναι κατοχυρώσιμη, και αυτή η αξίωση θα καλύπτει άπειρο πλήθος ανεξάρτητα ανεπτυγμένων προγραμμάτων, προστατευόμενων με copyright.

Σύμφωνα με αυτή τη διάταξη, το πρόγραμμα δεν χρειάζεται να είναι νέο ή καινοτόμο. Μπορεί να είναι μια συμβατική περιγραφή μιας νέας διαδικασίας. Μόλις κάποιος εφεύρει μια νέα χημική διαδικασία, μπορεί να αξιώσει την προγραμματιστική λογική που την περιγράφει (π.χ. $A+B=C$), και μπορεί έτσι να απαγορεύσει τη δημοσίευση οποιουδήποτε προγράμματος χρησιμοποιεί αυτή τη λογική, καθώς και τη χρήση του για οποιοδήποτε σκοπό, περιλαμβανομένης της προσομοίωσης σε υπολογιστή.

Η διάταξη αυτή είναι το κεντρικό σημείο της εργασίας του Συμβουλίου, και εγείρει πολύ σοβαρά ερωτηματικά για την ικανότητα της «ομάδας εργασίας» ακόμα και πάνω στο περιορισμένο πεδίο του νόμου περί διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας. Περισσότερες λεπτομέρειες αναφέρονται στην ανάλυσή μας.

2 FFII: EU Council 2004/01/29 “Presidency Compromise Proposal” on Software Patents
Available at: <http://swpat.ffii.org/papers/euoparl0309/cons0401/index.en.html>

Άρθρο 4α(1)

Ένα πρόγραμμα υπολογιστή αυτό καθεαυτό δεν είναι δυνατόν να αποτελεί εφεύρεση κατοχυρώσιμη με δίπλωμα ευρεσιτεχνίας.

Αυτή η διάταξη αντιφάσκει με το άρθρο 5(2). Εισήχθη κατά τη συνεδρίαση του Συμβουλίου από τον Επίτροπο Bolkestein σε μια επιτυχή απόπειρα παραπλάνησης των υπουργικών στελεχών που ήταν παρόντες.

Ο απληροφόρητος αναγνώστης θα ερμηνεύσει το άρθρο ως κάτι που εξασφαλίζει ότι ο προγραμματιστής δεν πρόκειται να αντιμετωπίσει προβλήματα με πατέντες, αφού τα προγράμματα αυτά καθεαυτά δεν είναι κατοχυρώσιμα. Η γερμανίδα Υπουργός Δικαιοσύνης, Brigitte Zypries, φαίνεται να πίστευε σ' αυτή την ερμηνεία όταν δέκα μέρες αργότερα τη χρησιμοποίησε προσπαθώντας να αποτρέψει τους φόβους των προγραμματιστών σε μια συζήτηση.

Ο καλά πληροφορημένος αναγνώστης καταλαβαίνει πως αυτή η πρόταση σημαίνει το αντίθετο από αυτό που η κ. Zypries και άλλοι υπουργοί πιστεύουν ότι σημαίνει. Το άρθρο 52 της Ευρωπαϊκής Συνθήκης για τα Διπλώματα Ευρεσιτεχνίας (EPC) δεν επιβεβαιώνεται από αυτή τη διάταξη.

Τα προγράμματα υπολογιστών δεν μπορούν να είναι ταυτόχρονα αξιώσιμα (άρθρο 5(2)) και μη κατοχυρώσιμα (άρθρο 4α(1)). Ο προβληματισμένος ερμηνευτής του νόμου πρέπει να βρει διέξοδο από την αντίφαση, και τη βρίσκει στο παρακάτω εδάφιο.

Άρθρο 4α(2)

Μια εφεύρεση που εφαρμόζεται σε υπολογιστή δεν θεωρείται ότι συνιστά τεχνική συμβολή απλώς και μόνον επειδή εμπεριέχει τη χρήση υπολογιστή, δικτύου ή άλλης προγραμματιζόμενης συσκευής. Κατά συνέπεια, οι εφευρέσεις που αφορούν προγράμματα υπολογιστών, είτε εκφράζονται σε πρωτογενή κώδικα («πηγής») ή σε καταληκτικό κώδικα ή σε οποιαδήποτε άλλη μορφή, τα οποία εφαρμόζουν επιχειρηματικές, μαθηματικές ή άλλες μεθόδους και δεν παράγουν τεχνικά αποτελέσματα, πέραν των συνήθων φυσικών αλληλεπιδράσεων μεταξύ προγράμματος και υπολογιστή, δικτύου ή άλλης προγραμματιζόμενης συσκευής στην οποία εκτελείται, δεν είναι επιδεκτικές διπλώματος ευρεσιτεχνίας.

Εδώ ο κ. Bolkestein εισήγαγε την περιττή πρόταση «είτε εκφράζονται σε πρωτογενή κώδικα («πηγής») ή σε καταληκτικό κώδικα ή σε οποιαδήποτε άλλη μορφή». Η πρόταση δεν έχει νόημα, γιατί κανένας που κάνει αίτηση για πατέντα δεν θα ήθελε ποτέ να αξιώσει πρόγραμμα στενά με την έννοια του μεμονωμένου «κώδικα» ενός προγραμματιστή. Μια τέτοια στενή αξίωση δεν θα άξιζε το κόστος της πατέντας, και δεν θα δημιουργούσε καμιά αντίδραση από την κοινότητα λογισμικού. Ο μόνος λόγος για τον οποίο ο κ. Bolkestein εισήγαγε την πρόταση ήταν για να προωθήσει μια συγκεκριμένη ερμηνεία για την παράγραφο 4α(1), που με τη σειρά της ερμηνεύει το άρθρο 52 της Ευρωπαϊκής Συνθήκης για τα Διπλώματα Ευρεσιτεχνίας (EPC). Σύμφωνα με αυτή την ερμηνεία, το άρθρο 52 EPC είχε σκοπό να εξαιρέσει μόνο ορισμένα είδη φανταστικών στενών αξιώσεων για τα οποία ποτέ κανείς δεν έχει ενδιαφερθεί. Η ερμηνεία αυτή αντιφάσκει με το ξεκάθαρο νόημα του

άρθρου 52 EPC όπως το έχουν αντιληφθεί τα δικαστήρια³, και δεν είναι αποδεκτή με βάση τη συνήθη μεθοδολογία ερμηνείας νόμων και συνθηκών⁴.

Η φράση «συνήθεις φυσικές αλληλεπιδράσεις μεταξύ προγράμματος και υπολογιστή» σημαίνει περίπου ό,τι και η φράση «συνήθεις φυσικές αλληλεπιδράσεις μεταξύ συνταγής και μάγειρα»: τίποτε. Είναι ένας μαγικός τύπος του οποίου η χρήση μπορεί να κατανοηθεί μόνο με τη βοήθεια των πρόσφατων αποφάσεων του Ευρωπαϊκού Γραφείου Διπλωμάτων Ευρεσιτεχνίας⁵ (EPO), στις οποίες χρησιμοποιήθηκε για να δικαιολογήσει τη χορήγηση πατεντών στην IBM για κανόνες γεωμετρικών υπολογισμών. Σ' αυτή την περίπτωση, σύμφωνα με το EPO, τα «τεχνικά αποτελέσματα πέραν των συνήθων...» ήταν η εξοικονόμηση χώρου στην οθόνη του υπολογιστή. Δύο χρόνια αργότερα, το ίδιο το EPO ανέφερε⁶ ότι αυτή η διατύπωση προκαλεί σύγχυση αλλά είναι αναγκαία για πολιτικούς λόγους:

Αυτή η πρακτική δεν χρησιμοποιεί το «επιπλέον τεχνικό αποτέλεσμα» που συζητείται στο T1173/97. Δεν είναι ανάγκη να χρησιμοποιείται αυτή η έννοια κατά την εξέταση, και προτιμάται να μην χρησιμοποιείται, για τους εξής λόγους: πρώτον, προκαλεί σύγχυση και στους εξεταστές και στους αιτούντες· δεύτερον, ο μόνος λόγος για τη διάκριση ανάμεσα στο «τεχνικό αποτέλεσμα» και στο «επιπλέον τεχνικό αποτέλεσμα» στην απόφαση ήταν η ύπαρξη των «προγραμμάτων για υπολογιστές» στον κατάλογο των εξαιρέσεων του Άρθρου 52(2) EPC. Αν, όπως μπορεί να αναμένεται, η Διπλωματική Σύνοδος αφαιρέσει αυτό το στοιχείο από τον κατάλογο, τότε δεν θα χρειάζεται πια αυτή η διάκριση. Μπορεί να εξαχθεί το συμπέρασμα ότι το συμβουλευτικό όργανο θα προτιμούσε να μπορεί να πει ότι καμιά εφεύρεση που εφαρμόζεται σε υπολογιστή δεν εξαιρείται από την κατοχυρωσιμότητα με βάση τις διατάξεις των άρθρων 52(2) και (3) EPC.

Είναι αξιοσημείωτο ότι η ομάδα εργασίας του Συμβουλίου απορρίπτει το Άρθρο 4β του Κοινοβουλίου, που θα βοηθούσε στην απόδοση πιο περιοριστικής σημασίας στη διατύπωση του EPO, με βάση μια πρόσφατη απόφαση γερμανικού δικαστηρίου⁷ ότι η εξοικονόμηση υπολογιστικών πόρων δεν συνιστά «τεχνική συμβολή» γιατί αλλιώς πρακτικά όλες οι μέθοδοι εργασίας που εφαρμόζονται σε υπολογιστή θα γίνονται κατοχυρώσιμες με πατέντες. Είναι ξεκάθαρο ότι η ομάδα εργασίας του Συμβουλίου θέλει να καταστήσει τους αλγορίθμους και τις μεθόδους εργασίας «που εφαρμόζονται σε υπολογιστή» κατοχυρώσιμες, σύμφωνα με την πρόσφατη πρακτική του EPO.

3 FFII: Art 52 EPC: Interpretation and Revision
Available at: <http://swpat.ffii.org/analysis/epc52/index.en.html>

4 Dr. Karl Friedrich Lenz: Auslegung von Art. 52 des Europäischen Patentübereinkommens hinsichtlich der Frage, inwieweit Software patentierbar ist
Available at: <http://swpat.ffii.org/analysis/epc52/exeg/index.de.html>

5 <http://swpat.ffii.org/papers/epo-t971173/index.en.html>

6 European Patent Office: Examination of Business Method Applications
Available at: <http://www.european-patent-office.org/tws/appendix6.pdf>

7 German Federal Patent Court: BPatG, Beschluss vom 26. März 2002 - 17 W (pat) 69/98

Παράρτημα Β

Σύντομη εισαγωγή και ιστορικό

Δίπλωμα ευρεσιτεχνίας, ή στην κατοχυρωμένη πατέντα, λέγεται το δικαίωμα να μονοπωλεί κάποιος μια εφεύρεση. Ο εφευρέτης υποβάλλει αίτηση στην αρμόδια δημόσια υπηρεσία, η οποία αξιολογεί την εφεύρεση για να δει αν είναι όντως εφεύρεση, καινοτόμος, μη εμφανής, και βιομηχανικά εφαρμόσιμη, και του χορηγεί το δικαίωμα να έχει την αποκλειστική εκμετάλλευση επί 20 χρόνια.

Στην Ευρώπη η βασική νομοθεσία για τις πατέντες είναι η Ευρωπαϊκή Συνθήκη για τα Διπλώματα Ευρεσιτεχνίας (European Patent Convention), 1973. Στο άρθρο 52, η Συνθήκη αναφέρει ρητά πως ανακαλύψεις, επιστημονικές θεωρίες, μαθηματικές μέθοδοι, κανόνες, μέθοδοι σκέψης και εργασίας, και προγράμματα υπολογιστών, δεν είναι εφευρέσεις, και επομένως δεν είναι δυνατό να δεσμεύονται από πατέντες. Ο νομοθέτης είχε λόγο που αποφάσισε έτσι: ενώ παραδοσιακά οι πατέντες ήταν για φυσικές κατασκευές, οι πατέντες λογισμικού καλύπτουν αφηρημένες ιδέες. Αντί να πατεντάρουμε μια συγκεκριμένη ποντικοπαγίδα, πατεντάρουμε οποιαδήποτε «μέθοδο αιχμαλωτισμού θηλαστικών» ή «μέθοδο αιχμαλωτισμού δεδομένων σε προσομοιωμένο περιβάλλον».

Ο προγραμματισμός υπολογιστή μοιάζει με το γράψιμο μουσικών έργων. Όταν ο προγραμματιστής γράφει λογισμικό, αναμιγνύει χιλιάδες ιδέες (κανόνες υπολογισμού, δηλαδή αλγορίθμους) σ' ένα έργο που προστατεύεται από copyright. Συνήθως αρκετές από τις ιδέες του προγραμματιστή είναι καινούργιες και, σύμφωνα με τα αναπόφευκτα χαμηλά standard του συστήματος πατεντών, μη εμφανείς. Αν όλες αυτές οι ιδέες πατεντάρονται, τότε μπορεί να είναι αδύνατο να γραφτεί λογισμικό που να μην παραβιάζει σημαντικό πλήθος από αυτές. Το αποτέλεσμα είναι οι προγραμματιστές να κινδυνεύουν συνεχώς να γίνουν θύματα εκβιασμού εταιρειών που κατέχουν πολλές πατέντες.

Το 1986, το Ευρωπαϊκό Γραφείο Διπλωμάτων Ευρεσιτεχνίας (European Patent Office, EPO), παραβιάζοντας το άρθρο 52 της Συνθήκης, άρχισε να χορηγεί πατέντες για προγράμματα υπολογιστών. Σήμερα το πλήθος των κατοχυρωμένων τέτοιων πατεντών εκτιμάται σε περισσότερες από 30 χιλιάδες, που αυξάνουν με ρυθμό 3 χιλιάδες το χρόνο. Οι περισσότερες από αυτές τις πατέντες είναι τετριμμένες και παρόμοιες με αυτές που χορηγούνται στις Ηνωμένες Πολιτείες και την Ιαπωνία. Δεδομένων των βλαβερών αποτελεσμάτων αυτής της πρακτικής, καθώς και του γεγονότος ότι είναι αντίθετη στο νόμο, θα περίμενε κάποιος πως θα έπρεπε να ασκηθούν πιέσεις στο EPO ώστε να επιστρέψει στο σωστό δρόμο. Αντ' αυτού, ο πυρήνας του EPO, κυρίως δικηγόροι πατεντών από κυβερνήσεις (Administrative Council) και μεγάλες εταιρείες (Standing Advisory Committee), και οι συνάδελφοί τους από την Κομισιόν (Διεύθυνση Εσωτερικής Αγοράς, τότε υπό τον Mario Monti), αποφάσισαν το 1997 ότι ο νόμος πρέπει να ξαναγραφτεί για να συμφωνεί με την πρακτική του EPO. Το 2000 προσπάθησαν να διαγράψουν τις εξαιρέσεις του άρθρου 52 της Συνθήκης, αλλά προσέκρουσαν σε δημόσια δυσαρέσκεια. Το 2002 η Διεύθυνση Εσωτερικής Αγοράς της Κομισιόν (υπό τον διάδοχο του Monti, Frits Bolkestein) υπέβαλε την πρόταση 2002/0047 για την Οδηγία «σχετικά με τη δυνατότητα κατοχύρωσης με δίπλωμα ευρεσιτεχνίας των εφευρέσεων που εφαρμόζονται σε υπολογιστή». Η Οδηγία υποτίθεται ότι θα εναρμόνιζε τις σχετικές εθνικές νομοθεσίες και θα διευκρίνιζε τους

όρους κατοχύρωσης ώστε να αποφευχθεί δήθεν η υπερβολή του ΕΡΟ. Διαβάζοντας όμως τις παραπλανητικές διατύπώσεις προσεκτικά, διαπιστώνεται ότι η πρόταση στην πραγματικότητα εξασφαλίζει την κατοχύρωση πατεντών για προγράμματα υπολογιστών.

Ακτιβιστές και μικρομεσαίες επιχειρήσεις απ' όλη την Ευρώπη, υπό το συντονισμό του FFII (Foundation for a Free Information Infrastructure), μη κερδοσκοπικού ιδρύματος που εδρεύει στη Γερμανία, με ενημέρωση του Τύπου, συλλογή υπογραφών, επισκέψεις σε ευρωβουλευτές, και διαδηλώσεις, κατάφεραν να τονίσουν τη σοβαρότητα του ζητήματος και οι ευρωβουλευτές να προσέλθουν στο Κοινοβούλιο ενημερωμένοι. Στις 24 Σεπτεμβρίου 2003, μετά από μια σύνοδο μιάμισης ώρας εν μέσω διαφόρων άλλων θεμάτων, το Κοινοβούλιο υιοθέτησε πολλές από τις διορθώσεις που υποστήριζε το FFII, με αποτέλεσμα η διορθωμένη πρόταση ξεκάθαρα να διευκρινίζει ότι η προγραμματιστική λογική και οι μέθοδοι εργασίας δεν είναι δυνατό να δεσμεύονται από πατέντες.

Σύμφωνα με τις διαδικασίες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η διορθωμένη από το Κοινοβούλιο πρόταση εξετάστηκε στη συνέχεια από το Συμβούλιο Υπουργών. Το θέμα ανατέθηκε στην «Ομάδα Εργασίας για την Πνευματική Ιδιοκτησία». Η ομάδα αυτή αποτελείται από τα ίδια μέλη που αποτελείται το Συμβούλιο Διαχείρισης του ΕΡΟ. Μετά από μήνες μυστικών διαβουλεύσεων, η «Ομάδα Εργασίας» κατέληξε σε ένα κείμενο «συμβιβασμού», το οποίο αναιρούσε τις διορθώσεις του Κοινοβουλίου και πίεζε ευθέως για πατέντες λογισμικού, διαδικασιών, και δομών δεδομένων. Η Γενική Γραμματεία του Συμβουλίου, μέχρι την τελευταία στιγμή, αρνιόταν να δώσει τις πρόσφατες εκδόσεις του κειμένου στο FFII «λόγω της ευαίσθητης φύσης των διαπραγματεύσεων και της απουσίας αντίστοιχου δημόσιου συμφέροντος». Στις 18 Μαΐου 2004, το Συμβούλιο έκανε μερικές διακοσμητικές διορθώσεις και ενέκρινε το κείμενο με οριακή πλειοψηφία. Στη συνάντηση αυτή, η Ολλανδία στήριξε το κείμενο παρόλο που ανέφερε ρητά ότι μπορεί να δημιουργήσει προβλήματα· η Γερμανία, που είχε υποσχεθεί πως θα το καταψήφισε, ισχυρίστηκε ότι ικανοποιήθηκε από μια επουσιώδη τροποποίηση· ο Frits Bolkestein εισήγαγε στο άρθρο 4 μια διόρθωση που ισχυρίστηκε ότι ξεκάθαρα απέκλειε τις πατέντες λογισμικού, «ξεχνώντας» να επισημάνει ότι το άρθρο 5 σαφώς εξασφάλιζε το αντίθετο (και στη συνέντευξη τύπου που ακολούθησε, δεν μπορούσε να βρει παράδειγμα λογισμικού που η πρόταση να εξαιρεί). Η σύσκεψη ήταν επίσης αξιοσημείωση για τον τρόπο με τον οποίο η Ιρλανδική προεδρεία πίεσε τη Δανία για να αποσπάσει τις ψήφους τις, με τις οποίες εξασφάλισε την οριακή πλειοψηφία.

Κατόπιν μικροδιορθώσεων και μεταφράσεων, η νέα έκδοση της πρότασης αναμένεται να υιοθετηθεί επισήμως χωρίς περαιτέρω συζήτηση από το Συμβούλιο το Σεπτέμβριο 2004. Στη συνέχεια, θα επιστρέψει στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, που μπορεί να την αποδεχθεί ως έχει, ή να την απορρίψει, ή να επιμείνει στις αρχικές του διορθώσεις, πράγμα που θα δημιουργήσει νέο κύκλο εξέτασης από επιτροπές.

Περισσότερες σχετικές πληροφορίες μπορούν να βρεθούν στην online έκδοση αυτού του κειμένου, <http://epatents.hellug.gr/wiki/index.php/ShortIntroduction>, ακολουθώντας τους συνδέσμους.

Παράρτημα Γ

Σχετικό δελτίο τύπου της Ένωσης Πληροφορικών Ελλάδας

Ένωση Πληροφορικών Ελλάδας
Στουρνάρη 63, 7ος όροφος
TK 10432, Αθήνα
Τηλ: 210-5222161
Φαξ: 211-9558459
<http://www.epe.org.gr>
e-mail: info@epe.org.gr

Αθήνα, 10 Ιουνίου 2004

Πληροφορίες: Νεκτάριος Μουμουτζής τηλ. 6977-318704
Γιώργος Ανδρεαδάκης τηλ. 6944-141219

ΔΕΛΤΙΟ ΤΥΠΟΥ

Πατέντες λογισμικού:

Ένας τεράστιος κίνδυνος για την οικονομία σε Ευρώπη και Ελλάδα

Η χορήγηση διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας στο λογισμικό ωφελεί μόνο τις μεγάλες αμερικανικές επιχειρήσεις

Οι πατέντες λογισμικού, η χορήγηση, δηλαδή, διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας σε αλγορίθμους και προγράμματα και ο αποκλεισμός τρίτων από την χρήση αυτών σε άλλα πακέτα λογισμικού, αποτελεί ένα τεράστιο ζήτημα που απασχολεί διεθνείς οργανισμούς και την Ευρωπαϊκή Ένωση τον τελευταίο καιρό.

Μεγάλες εταιρείες λογισμικού, κυρίως αμερικανικές, υποστηρίζουν την ιδέα της καθιέρωσης διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας στο λογισμικό με καθαρά κερδοσκοπικούς σκοπούς. Πρέπει να σημειωθεί ότι αυτή τη στιγμή, τα προϊόντα λογισμικού προστατεύονται από τη νομοθεσία περί πνευματικής ιδιοκτησίας και απαγορεύεται η αντιγραφή τους χωρίς την άδεια του δημιουργού. Επιτρέπεται όμως η δημιουργία παρομοίων προγραμμάτων εφόσον ο νέος δημιουργός δεν αντιγράφει τον κώδικα του άλλου. Οι μεγάλες εταιρείες λογισμικού όμως δεν αρκούνται σε αυτό. Επιθυμούν να αποκλείσουν ακόμη και την δημιουργία παρομοίων προγραμμάτων από τρίτους και γι' αυτό προωθούν μια αυστηρή νομοθεσία, ξεκινώντας από την Αμερική, την οποία τώρα προσπαθούν να επιβάλουν και στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης επιδιώκοντας την έκδοση σχετικών αποφάσεων από το Ευρωκοινοβούλιο και το Συμβούλιο Υπουργών.

Κορυφαίοι επιστήμονες της Πληροφορικής, χιλιάδες επαγγελματίες Πληροφορικοί αλλά και σύσσωμη η κοινότητα του ανοικτού λογισμικού (open source) έχουν εκφράσει τις αντιρρήσεις τους σε αυτή την προσπάθεια των μεγάλων εταιρειών. Έχουν τεκμηριώσει τους λόγους για τους οποίους η χορήγηση διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας στο λογισμικό:

- Θα οδηγήσει στην εξαφάνιση τις μικρές εταιρείες λογισμικού
- Θα επιβραδύνει την επιστημονική και τεχνολογική πρόοδο

- Θα πλήξουν κύρια την Ευρωπαϊκή Βιομηχανία Λογισμικού και θα υπονομεύσουν την προσπάθεια της Ευρωπαϊκής Ένωσης να ανταγωνιστεί αποτελεσματικά τις Ηνωμένες Πολιτείες σε αυτό τον τομέα
- Θα προκαλέσουν μεγάλη αύξηση στις τιμές πώλησης λογισμικού με άμεσες συνέπειες σε όλο το φάσμα των επιχειρήσεων και στους χρήστες ηλεκτρονικών υπολογιστών
- Θα δοθεί καίριο πλήγμα στο ανοικτό λογισμικό τη στιγμή που τις αρχές του έχουν ήδη υιοθετήσει πολλές χώρες για τις αρετές για την ποιότητά του

Για μικρές χώρες όπως η Ελλάδα, μια τέτοια εξέλιξη θα έχει ακόμη μεγαλύτερες επιπτώσεις καθώς θα χαθεί κάθε ευκαιρία ανάπτυξης της Πληροφορικής και θα διογκωθούν τα έξοδα απόκτησης και χρήσης λογισμικού τόσο από τους ιδιώτες όσο και από το δημόσιο με δυσμενέστερες επιπτώσεις και στα μακροοικονομικά μεγέθη της οικονομίας μας.

Η Ένωση Πληροφορικών Ελλάδας, με αίσθημα ευθύνης απέναντι στην ελληνική κοινωνία και τις προοπτικές οικονομικής ανάπτυξης της χώρας, επιθυμεί να ενημερώσει την κοινή γνώμη για το ζήτημα αυτό και να απευθύνει έκκληση σε όλα τα πολιτικά κόμματα και ιδίως στους υποψήφιους ευρωβουλευτές, να μη συναινέσουν στην καταστροφική πολιτική των μεγάλων εταιρειών λογισμικού. Έχουμε όλοι, πολίτες και πολιτικές ηγεσίες, την υποχρέωση να προστατεύσουμε τα συμφέροντα της χώρας μας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Εκ μέρους της Ένωσης Πληροφορικών Ελλάδας

Ο Πρόεδρος, Νεκτάριος Μουμουτζής
τηλ. επικοινωνίας 6977-318704

Ο Γενικός Γραμματέας, Γιώργος Ανδρεαδάκης
τηλ. επικοινωνίας 6944-141219

Παράρτημα Δ

Διαμαρτυρία ενάντια στις πατέντες λογισμικού

Η παρακάτω διαμαρτυρία υπογράφεται από περίπου 1600 Έλληνες και Κύπριους, τα ονόματα των οποίων ακολουθούν στις επόμενες σελίδες.

Σαν ενεργός Έλληνας/Κύπριος και Ευρωπαίος πολίτης, δηλώνω ότι:

- Με απασχολούν οι τρέχουσες προσπάθειες νομιμοποίησης των διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας λογισμικού, λόγω των βλαβερών συνεπειών που έχουν στον ανταγωνισμό και την πρόοδο.
- Με προβληματίζει η δυνατότητα χρήσης διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας λογισμικού για τη μονοπώληση μεθόδων σε τομείς όπως η εργασία, η υγεία και η παιδεία.
- Με απασχολεί ο τρόπος λειτουργίας του Ευρωπαϊκού Γραφείου Πατεντών, και ειδικά η τάση του να καταχράζεται τη δικαστική του εξουσία με αποτέλεσμα την επέκταση της εμβέλειας των διπλωμάτων ευρεσιτεχνιών.
- Εκπλήσσομαι που οι Ευρωπαϊκές Αρχές δεν έχουν εκπονήσει καμία έκθεση προς εξέταση των επιπτώσεων της χρήσης διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας λογισμικού στον ανταγωνισμό, την πρόοδο και την οικονομία.
- Εφιστώ την προσοχή στους ανθρώπους των Ευρωπαϊκών κέντρων λήψης αποφάσεων σε όλα τα επίπεδα να επιβάλλουν την τήρηση του νόμου, ο οποίος απαγορεύει σαφώς τη χορήγηση διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας για προγράμματα υπολογιστών, αντί να τον αλλάξουν.
- Εφιστώ την προσοχή στους ανθρώπους των Ευρωπαϊκών κέντρων λήψης αποφάσεων σε όλα τα επίπεδα να επαναπροσδιορίσουν τους στόχους τους και να εξασφαλίσουν ότι δεν θα γίνεται κατάχρηση των διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας τέτοια ώστε να περιορίζεται η ελεύθερη χρήση και διάδοση προγραμμάτων υπολογιστών και διανοητικών μεθόδων.

(Τα ονόματα των περίπου 1600 ατόμων που υπέγραψαν τη διαμαρτυρία παραλείπονται στην ευρέως διαθέσιμη έκδοση αυτού του τεύχους.)